

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Art. I. De Bonis ipsarum Ecclesiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

Spaliter non tendat ad acquirendum, sed ad renuntiandum: & propterea illa momentanea aditio & acquisitio non fit attendenda, arg. l. §. fin. C. de Bonis, quæ sibi; quia etiam momentanea, quando

aliquem Juris effectum produciunt, in consideratione esse, patet ex l. Uxor 2. C. de Posthum. hered. instit. & tradit Petr. Barbosa in l. Dotalem 62. ff. Solutio matr. num. 13.

TITVLVS XXV.

De Peculio Clericorum.

Priusquam à Donationibus ceterisque contractibus ad Ultimas voluntates transeamus, declarandū est Peculium & varietas Bonorum, quorum clerici dominium habent aut solam administrationem; ut, quæ eorum dispositioni sint obnoxia, constet.

- 9. Quò sensu ejusmodi bona Dei & Christi,
- 10. Vel BB. Cœlitum esse dicantur.
- 11. Bonorum ad Ecclesias & Monasteria pertinentium generalis. Papa:
- 12. Particulares administratores sunt Episcopi,
- 13. Abbates & alii Prælati Regulares,
- 14. Abbatisse & his similes, monialium Præpositæ.
- 15. Multum tamen restricta est administratio istarum,
- 16. Et superiorum Localium in Ordinibus Mendicantium.
- 17. Uti & Rectorum Parochiarum & Hospitalium.

ARTICVLVS I.

De Bonis ipsarum Ecclesiarum.

SUMMARIUM.

- 1. Peculii etymon & significatio.
- 2. Bona Clericalia alia Patrimonialia vel quasi.
- 3. Alia Beneficialia.
- 4. Et alia Ecclesiastica sunt.
- 5. Ecclesiasticorum dominium particulare non est penes Christum Dominum.
- 6. Sed penes ipsas Ecclesias particulares.
- 7. Simile dominium est penes Monasteria.
- 8. Spectatio Jure & Ratione.

Peculium, sic dictum, quasi *Psylla pecunia*, seu parvum Patrimonium sit, l. Depositi 5. §. 2. ff. de Peculio, & strictè acceptum, eam Patrimonii sive bonorum portionem denotat, quam filiusfamilias aut servus à rationibus patris vel domini separatam, & istorum permisso quasi propriam habet, l. cit. §. fin. Barbosa ad hanc Rubr. n. 4. Latè verò acceptum Peculium significat quodcumque patrimonium sive bona alicujus, etiam qui sui juris est, l. *Ecce* Cogi 16.

Cogi 16. pr. ff. ad S. C. Trebell. Pirrhing ad Rubr. cit. n. 1. Quod posteriori modo sumpti Peculii sive bonorum, quorum clerici dominium aut saltem administrationem habent, quatuor genera sunt: scilicet Patrimonialia, quasi Patrimonialia, Beneficialia & Ecclesiastica.

2. Patrimonialia dicuntur, quæ clericis aliunde quam ratione beneficii vel officii aut ministerii Ecclesiastici, v.g. ex hereditate, legato, donatione, contractu, usucapione, labore vel industria obvenierunt.

Quasi-Patrimonialia, quæ ipsi, non quidem ratione beneficii Ecclesiastici, sed ratione alicujus ministerii sive exercitii Ordinis vel jurisdictionis tanquam præmium aut stipendium acquisiverunt, v.g. canendõ in choro, sacrificandõ, prædicandõ, Sacramenta administrandõ, Vicarium temporalem obeundõ &c. Ad quæ pertinent Funeraria & cæteri redditus, ut vocantur, Stolæ: uti & quotidianæ Distributiones: & reduci possunt, quæ ex congrua sibi que ex beneficialibus proventibus debita sustentatione frugalius vivendõ comparterunt.

3. Beneficialia, quæ aliqui etiam Ecclesiastica nominare solent, sunt redditus, qui ab ipsis ratione alicujus dignitatis vel beneficii Ecclesiastici, in titulum collati, percipiuntur: qui aliquando omnes, aliquando ipsorum duntaxat pars aliqua necessaria ad congruam clericis sustentationem: reliqui verò superflui sunt, Navarrus *de Eccles. Redit. q. 1. monito 19.* Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 4. n. 35.* & Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 142. à num. 1.*

4. Ecclesiastica demum, proptèr à Beneficialibus distinguuntur, sunt bona & res mobiles & immobiles ipsarum Ecclesiarum aliorumque sacrorum & religiosorum locorum, quibus clerici servantur aut præfunt, in illarum Fabricam, sive istius

conservationem reparandamque ministeriorum salaria, elemosinas pauperum, infirmorum curam &c. impendenda: quibus accensentur villæ, prædia & fructus, ex quibus redditus beneficialis proveniunt & à clericis Ecclesiarum suarum nomine percipiuntur Hainold *Tom. 1. de J. & J. Tract. 4. cap. 2. pr.* Ex quibus bonorum generibus

Postremorum sive Ecclesiasticorum, à Beneficialibus distinctorum, bonorum dominium Innocentius, in *c. Cùm super 4. de Causa poss. & propr. n. 3.* Navarrus *Comment. de Spoliis §. 2. n. 3.* & cum Molina *Donatus Prax. Regul. Tom. 1. p. 2. tit. 14. q. 27. n. 1.* Christo Domino tribuunt, cum propter varios textus, quibus vocantur Pecunia Christi, *can. 1. & can. qui absulerit 12. q. 2.* Christi Patrimonium, *c. Cùm secundum 16. de Prob. & dignit. & c. Cùm ex eo 34. de Elect. in 6.* Res Dicitur Concil. Trident. *sess. 25. cap. 1. de reformat.* ibi, *Nec res Ecclesiasticas quæ sunt, tum verò; quod hujusmodi res & bona à Fidelibus Deo & Christo Domino in Divinum & Beatorum Celitum honorem cultumque offerantur & dicantur, can. Res que, q. cit.* Quibus accedit communis sensus & Vox Fidelium Ecclesiarum bona & proventus *Ad Sanctam*, in cujus venerationem & memoriam templa Deo dedicata sunt, pertinent dicentium, *sie gehören dem Heiligem* eorumque administratores *Die Heiligen Pfleger* appellantium.

Sed, sicut frequentioribus DD. *Summa lib. 1. cap. 113.* Cajetani *2. q. 47. art. 1.* Sarmienti *de Reddit. Eccles. & cap. 1. n. 22.* & Molina *cit. disp. 142. n. 6.* ejusmodi bonorum particulariter dominium esse, docentium penes ipsos Ecclesias sive Collegia & Capitala clericorum est.

sum: Aut, ubi talia non sunt, penes communitatem Fidelium ad Ecclesiam spectantium: & penes ipsa Monasteria seu Conventus & communitates Religiosorum, si illa domini capacia: si verò istius incapacia sint, penes sedem Apostolicam sive Ecclesiam Romanam: vel potius penes ipsum locum sacrum seu Religiosum, tanquam personam fictam, secundum Glossam in c. *Causa* 13. v. *Ecclesiam de P. S.* sicut bonorum defuncti, ne nullus & vacantia, proindeque occupantis sint, dominium penes hereditatem esse, fingitur, donec hæres aditione dominus officitur, l. *Hereditas* 34. ff. de *Acquir. rer. domini*. l. *Heres* 22. l. *Septim* 40. ff. de *Ufup. & Ufucap.*

Dixi autem, *articulare*: non Universaliale; quantumvis enim Ecclesiarum & Monasteriorum quorumcunque bona omnia subijciantur Ecclesie Universalis: cuius pariter Universaliale caput, & rerum Ecclesiasticarum omnium supremus administrator est summus Pontifex, *can. Imprius* 7. §. *Contra hoc* 2. q. 1. §. c. *Lib. 2. de Prob. & dignit. in 6.* Particulare tamen illorum dominium est penes ipsas Ecclesias & Monasteria.

Et Rerum quidem his oblatarum dominium penes ista esse (quod cum *citr. DD.* agnoscat ipse Navarrus *Comment. 2. de Regular. n. 3. & 8.*) non obscure inferuntur *can. Non dicatis*, 12. q. 1. & clarè expressum est *can. Quoniam*, 16. q. 1. ubi Clerici vel potius Episcopi, Decimas & Oblationes in monachorum dominium & usum transferre permittuntur. Idem dicitur traditur à Trident. *Sess. 25. cap. 3. de Regular. Omnibus monasteriis & domibus, tam virorum quam mulierum, & Mendicantiis (exceptis Domibus FF. S. Francisci Capucinarum & eorum, qui Minores de Observantia vocantur) concedente, ut deinceps bona immobilia eis possidere*

liceat. Quibus verbis Monasteriis & domibus Regularium dominium competere, supponitur aut insinuat, Idem constat ex eo; quòd Monachus, quidquid acquirit, Monasterio acquirit, *Autb. Si qua mulier, Autb. Ingressi C. de SS. Eccles. can. Quia ingredientibus*, 19. q. 3. & quòd improprissime diceretur, si Monasterio non dominium, sed administrationis tantum jus acquireretur, ut rectè advertunt Sanchez *Lib. 7. Moral. cap. 18. n. 10.* & Tamburinus *Tom. 3. de Jure Abbatum disp. 11. q. 2. n. 4.*

Id ipsum, de rerum sibi oblatarum dominio Ecclesiis secularibus competente, desumitur à paritate Monasteriorum; quia, quò istis, eòdem modò Ecclesiis offeruntur: & ex variis functionibus Ecclesiasticis, quibus ejusmodi res Ecclesiarum Dos, Bona & Res ipsarum Ecclesiarum, Ecclesie facultates communes & ad Sacerdotum jus pertinentes nuncupantur, *can. Si quidam* 2. *So. 10. q. 1. can. Expedi*, 12. q. 1. *can. Nulli ibid. q. 2. c. Causa cit.* Idem satis clarè habetur *c. Episcopi* 4. de *Reb. Eccles. alien.* ibi, *Ad jus Ecclesie revocabit*, & in terminis *c. 1. de Testament.* sub cujus finem Gregorius Papa, non III. ut vulgata lectione habent, sed I. sive Magnus, non Antonio, ut eadem sonant, sed Anthemio Campanie Archidiacono, ut eruditè ostendit Gonzalez in *c. 1. cit. n. 1.* rescribens, *Quidquid*, inquit, *Ecclesie ante ipsius consecrationem fuisse cognoverit, vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisivisse, in ejusdem Ecclesie dominio conservetur.*

Ratio de iisdem Ecclesiis & Monasteriis est; quia ejusmodi res & bona fidelium liberalitate oblata & donata sunt ipsis Ecclesiis: licet intuitu honoris & cultus Divini ac salutis animarum; ut scilicet in ipsis Divinorum mysteriorum celebratio, administratio sacramentorum &

¶ e e a ¶ verbi

Verbi Divini prædicatio conservaretur & augetur: & Ecclesiæ ministri, per quos functiones illæ obeuntur, congruam sustentationem laborisque remunerationem acciperent: & quod superest, in alimenta pauperum erogaretur. Unde ejusmodi rerum dominium, quantumvis penes Clericorum aut Religiosorum collegia & communitates sit, non tamen omnino est absolutum, sed affectum onere atque obligatione, eas non nisi in Ecclesiæ vel Monasterii necessitates utilitatésque, ad cultum Divinum, salutemque animarum, egentium alimenta &c. impendendi, *cit. Molina n. 9. & Palao Traët. 31. disp. unica p. 7. §. 3. n. 2.*

Confirmat ista *cit. Sarmiento n. 21. in fine* ex eo; quòd una Ecclesia & monasterium &c. contra Ecclesiam vel monasterium aliud præscribat, *Illud 8. c. Cum vobis 14. Sc. de Præscript.* ex iis que una subiecta sit alteri, & inter eas detur servitus Realis, non obscurò argumentò rerum præscriptarum, subiectarum, servientium, dominii ipsis competentis, juxta *l. Tria prædia 31. ff. de Servit. rustic. præd. §. l. Usucapio 3. junctâ Glossâ V. Eòdem ff. de Usurp. & Usucap.*

In contrarium allata speciem majorem, quàm vim habent; quia imprimis *can. 1. & can. Qui abstulerit citt.* ejusmodi bona non solum Christi, sed etiam Ecclesiæ res appellantur. Deinde; quia Res, Dos, Pecuniæ, Bona; Patrimonium Christi & Dei vocantur; non quòd in ejus speciali dominio sint: sed, quòd ejus intuitu & cum onere, ut in Divinum cultum impenderentur, Ecclesiis, Monasteriis &c. oblata sint: vel, quòd Christo donentur in ejus ministris, juxta illud *Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis* *Matth. cap. 25. V. 40.* Et demum; quòd, cum Christus, quæ homo, supremum Caput & Sponsus sit

Ecclesiæ Universalis, & Particulariſſimæ etiam, ex quibus illa coalescit, ea, quæ hinc quasi in dotem oblata sunt, quodammodo res & bona ipsius censentur & vocantur, *cit. Molina n. 7.*

Neque advertebantur, aut ad rem aliquid conferunt vulgi sermonibus titularum & bonorum Ecclesiasticorum appellationes; quia ejusdem usui non minus receptæ sunt phrasæ: quibus etiam ad ipsam Ecclesiam, Capellam, Monasterium *zu dem Gotts-Haus*, *zu dem Hofen* &c. dicuntur pertinere: eorumque administratores *Der Rirchen-Propst*, *Pröbst*, *Verwalter* &c. nuncupantur. Unde

Dubium oritur, de bonorum Ecclesiasticorum administratione. Et generalem quidem supremamque & à Deo immediate constitutam illorum sive rerum juriumque non ad Romanam tantum, sed ad inferiores etiam Ecclesias, Monasteria cæteraque sacra & Religiosa pertinentium administrationem penes summum Pontificem esse: & hinc de iis, prout ipsarum particularium Ecclesiarum &c. privata aut etiam publica Ecclesiæ Universalis necessitas aut utilitas exigere videtur, disponere liberi potest. *S. Thomæ 2. 2. q. 100. art. 1. Navarri cit. q. 1. monito 40. n. 6. & 8. cæterorumque IT. & Canonistarum communis sensus & doctrina est.*

Post Papam autem, & ab ipso communicata ejusmodi rerum & bonorum administratio dispensatiòque competit Episcopis cæterisque Prælatiſſimis confirmatis, *can. Quicquid 17. V. Omnium 12. q. 2. Sc. Uti & Abbatibus, Præpositis & aliis Monasteriorum & Congregationum Regularium superioribus, can. Nullam, 18. q. 2. ubi Pelagius Papa, Universa, inquit, que ad Divini cultus reverentiam vel ad utilitatem*

nafterii pertinent; Abbatis sollicitudo ad quem potestas tota pertinere convenit, debet adimplere. Similia habentur c. *Edoceri* 21. de *Rescriptis*, c. *Fraternitatem* 2. de *Donat.* c. *Monachi* 2. *Et c.* Cum ad Monasterium 6. de *Statu Monach.* uti & in Regulis variorum & antiquissimorum Ordinum Religiosorum, S. Basilii *Reg. 7.* *Et c.* S. Augustini *pr. S. Benedicti* passim & præsertim *cap. 66.* Dixi, *Confirmatis*; quia administratio non est alicujus Ordinis; ac proinde Episcopis cæterisque Prælati confirmatio competit ante Consecrationem vel Benedictionem, *arg. c. Nosti 9. Et c. Transmissam* 15. de *Elect.* *Glossa in c. Nosti* *cit. V. Confirmata.* Panormit. & Barbosa in *c. Transmissam* *cit. n. 3.*

44. Abbatibus aliisque Regularium Superioribus Localibus quoad omnia, quorum sexus femineus capax est, ferè acquiparatur Abbatissæ, hisque similes monialium Monasteriis præpositæ femina; ut, sicut illi, sic etiam ipsæ Monasteriorum vel conventuum suorum bona & jura administrare illorumque negotia procurare de jure possint, *Glossa in c. Dilecti* 12. *V. Jurisdictione de Major. Et Obed.* Panormit. in *c. Continebatur* 2. de *lit. que à Prælat.* n. 4. Navarrus *Comment. 3. de Regular.* n. 4. Tamburin. de *Jure Abbatiss.* *diff. 32. q. 13. n. 2.* & Donatus *Tom. 4. Prax. Regul. tract. 8. q. 16. De Jure*, inquam; quia istarum auctoritas & administrandi potestas variorum Ordinum specialibus Regulis & Consuetudine multum est restricta: & hodie passim non tantum à Conventus sui monialium consensu, sed à superioribus quoque suorum Ordinum Prælati aut diocesani Ordinariis, in plerisque alicujus momenti negotiis pendent, ut *cit. Tamburin. n. 3.* observat.

46. Simili modo & Jure speciali in Mo-

nafteriis virorum, rerum communium administratio & super iis agendi facultas non ita libera, sed restricta est à Prælati aliisque eorum Præpositis, præsertim in Religionibus Mendicantium: in quibus superiores Locales v.g. Priores, Rectores, Guardiani à Præpositis Provincialibus: isti verò ab uno totius Ordinis Generali, tanquam à Capite, sicut quoad jurisdictionem potestatemque in sibi subditos Religiosos exercendam, sic etiam quoad Ecclesiarum, Monasteriorum & Collegiorum; rerumque & jurium ad ea pertinentium administrationem pendent. Quanta autem hujusmodi subordinatorum superiorum cujusque administrandi potestas sit, non tam ex communi quam speciali Jure, sive cujusvis Religionis Constitutionibus, privilegiis & receptis consuetudinibus est desumendum. Et quidem in Societate JESU, cujus subordinati superiores à supremo sive Præposito Generali plurimum dependent, Suarez *Tom. 4. de Relig. lib. 10. cap. 5. Ad cognoscendam*, inquit, *Unjuscujusque Prælati facultatem, utendum potius est affirmativè quam negativè Regulæ*, id est, id unumquemque potest, quod sibi concessum est: non verò, quod sibi non est prohibitum.

Prælati secularibus Episcopò inferioribus similem rerum, ad Ecclesias suas spectantium, administrationem, Rectoribus parochiarum & in his Canonice institutis vicariis perpetuis, cum Felino *in c. G. Perpetuus* 12. de *Fide instrument.* n. 4. tribuunt Wagnereck in *Exegesi c. Edoceri* *cit. not. 6.* & Pirrhing ad *Rubr. de Judiciis* n. 36. & obtinere Rectores Hospitalium aliorumque locorum piorum, autoritate Episcopali erectorum, supponi videtur *Clement. 2. de Relig. domibus*. Quamvis illorum & istorum potestas hodie non sit ita libera & abso-

luta, multumque pendeat ab Episcopis: & in multis locis à Principibus aut aliis Magistratibus secularibus. Imò multarum parochiarum res temporales in pluribus Provinciis Germaniæ præsertim nostræ administrantur per Seculares, vulgò die *Kirchen-Vorbst / Kirchen vnd Heiligen Pfleger* / ut ex *Recessu Concordat.* inter Serenissimos & Potentissimos Principes Baviaræ nostræ ex una, & Reverendissimos ac Celsissimos dioecesium Ordinarios ex altera parte 1583. initorum *Art. 1. §. Damit aber* / constat: & de rebus ad illas aliasque Ecclesias & Capellas pertinentibus contractus cum Ecclesiastici & Secularis Magistratus consensu celebrantur, ut ex iisdem Concordat. *Art. 5. §. Zu den Contracten* habetur.

ARTICULUS II.

De Bonis Clericorum Patrimonialibus, vel quasi.

SUMMARIUM.

18. Clerici domini sunt bonorum verè,
19. Et quasi Patrimonialium;
20. Et hac inter etiam quotidianarum Distributionum;
21. Et aliorum ex talibus emptorum.
22. Ex ipsius Ecclesia bonis empta ad istam pertinent;
23. Etiam si empta sint nomine alieno.

18. **P**atrimonialium suorum bonorum dominos hodie ipsos clericos esse; ac proinde de iis ad quascunque causas, tam inter vivos quam per ultimam voluntatem, disponere, perinde ut laicos, liberè posse, Catholicorum DD. nemo facile ausit inficiari: & constat ex *can. Episcopi 19. de. 12. q.*

1. *can. Quicumque ibid. q. 3. l. 1. & l. 2. Quia nos 9. de Testam.* Ratio est, quia Clericatus vel Ordinis assumptio rerum suarum dominio se non abdicat ipsi, neque privantur à Jure; cum proprium habere discretè permittantur, *can. Certè ego q. 3. cit. Hodiè*, inquam; quia in primitiva Ecclesia clericos nihil proprii habuisse: sed omnia omnibus communia, & pro cujusque necessitate inter eos distributa fuisse, patet ex *can. Expedit. 13. & can. Videntes 12. q. 1.*

Quasi-Patrimonialium quoque bonorum quorumcumque, ac proinde etiam Distributionum quotidianarum dominos clericos esse, cum S. Thoma 2. 2. q. 1. *art. 7. Panormit. in c. Cum esse 10. de Testam. 26. Covarruvia in c. Cum in Officiis 7. eadem Rubr. n. 7.* magno consensu docent ceteri TT. & Canonista. Ratio est; quia hujusmodi bona accipiunt tanquam stipendium congrue sustentationis, *c. Cum secundum 16. de Prob. & dignit.* sine ullo onere, ea ex toto vel ex parte in pauperes vel alios pius usus expendendi, non obscurè indicio, domini hujusmodi bonorum in eos translati: quod de Distributionibus indubitata desumitur ex *c. Unico, de Clericis non resid. in 6.* ubi Bonifacius VIII. *Quis non rō*, inquit, *aliter*, quam si Divini Officii adfuerit, *de Distributionibus ipsi quidquam receperit, verum sic acceptorum dominium non acquirat*: quibus verbis à præsentibus Distributionum receptorum dominium acquiri, aperte supponitur & aperte insinuat, ut ibi notat Francus *n. §. Geminian. n. 3. & Barbosa n. 22.*

A communi hoc DD. sensu divergit Navarrus *de Eccles. Rebus. q. 1. Altitudo 30. n. 2.* Clericis Distributionum dominium negans; quòd Ecclesie intuitu non minus, quam Beneficiales rectus acquirant.